

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

54. An Regulares satisfaciant præcepto, si privata recitatione persolvant horas Canonicas mentaliter? Et quid de dicenda Missa mentaliter, excepta consecratione? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. res. 58.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Dicendum est igitur esse necessarium verba ita distincte, & citate profere, vt teipsum audire possis: quia verba quae auditu percipi non possunt, impediuntur scilicet, non videntur verba sed quidam motus in gutture seu inter dentes facti qui potius sunt inchoatio verborum, quam verba.

Nec valet dicere, quod Ecclesia solum precipiat, vt voce oretur, non autem tanta, vel tanta, nam respondet Ecclesiam quidem non precipere, vt oretur voce tanta, vel tanta; velle tamen, vt oratio sit sensibilibus vel vocalis, vt saltem ab illo percipiatur, qui illam recitat: quod satis colligitur, dum patet in Conciliis inculcatur officium distincte recitandum, vt in Tridentino *sess. 24. c. 12.* & non in gutture, sed inter dentes, vt ait Concilium Basileense *sess. 24. c. 1.* Et vt dictum est, vix ac ne vix quidem non patet, vt quis vocem articulatè vocalibus plectis lingua, aut deibus formet, vt illam non percipiat, nisi forte fuerit surdus. Et cum Ecclesia precipiat vocem sensibilem, quae homo exterius significet se orare, dicendum quod hoc non significabit, nisi saltem seipsum orantem audiat. Ergo hoc necessarium est, vt citate possit se precepto Ecclesiae satisfacere. Vnde et his corruunt ea, quae locis citatis asseruit ex Azorio, Bonacina, & Trullench. Et ideò nostram sententiam praefero Doctores citatos *vbi supra in rescriptis Olivetanus Bonartius de Horis Canonicis, lib. 1. cap. 28.*

4. nota quod ex his venit reicienda opinio Ioannis Medinae *Ord. de orat. q. 7.* vbi docet vocem privatam & per se solum recitantis debere esse tam claram & distinctam, vt assistentes eam audire cessante alio impedimento possint: sed hoc non est verum; nam sufficit vt dictum est in recitatione officij vocem ita esse deprecantem, vt solum recitans seipsum possit audire.

RESOL. LIII.

Qua qua voce quis satisfaciat precepto recitandi Horis Canonicas? Ex part. 7. tract. 11. & Misc. 2. Ref. 16.

AD hoc dubium respondet Caramuel in *Regul. D. Benedicti disp. 108. art. 2. n. 1381.* Non negamus requiri in recitatione vocem, imò eam vix necessariam asserimus: sed quaecunque vox est audibilis licet de facto non audiat; nam in hoc quod est auditu de facto, non consistit vocis essentia, immo modo sit vox, quacunque illa sit, est audibilis, & sufficiens vt obligationi satisfaciat. Quod vox de facto audiat vel non, est per accidens; vel ex impedimento medijs, vel ex laesione sensus; & hoc non cadit sub preceptum.

1. Rogas quid requiratur vt sit vox. Respondet, linguam & labia moueri; anhelitus enim necessarius sequitur. Ratio est, quia vox nihil aliud est quam respiratio facta certo modo per labia, & linguam; atqui non possunt labia, & lingua moueri; quin frangatur respiratio; ergo nec moueri potuerunt, quin sit vox. Quomodo cumque igitur articuletur, est vox; ergo & pronuntiatio audibilis; ac proinde precepto satisfaciens. In mea autem sententia omnis vox est audibilis ita ille.

Et haec opinio multum fauet sententiae Azorij, & aliorum, quibus ego non adhaeri; in *part. 6. tr. 7.*

RESOL. LIV.

An Regulares satisfaciant precepto, si privata recitent? Tom. III.

citatione persoluant Horas Canonicas mentaliter? Et quid de dicenda Missa mentaliter, excepta Consecratione? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 38.

1. Affirmativè docet non solum P. F. Santorius à Melis in *comment. in consilium. Minorum, c. stat. 2. dub. 3.* vbi sic ait. Cum soli recitamus, possumus totum Officium mentaliter dicere, cum prolatio verbalis (vt idem Pontifex dicit) sit praecipue vt ab alijs intelligatur. Et Nauarr citatus à Rodriq. *de orat. c. 19. n. 88. art.* non esse priuilegium dicere horas sine expressione alicuius verbi, quod ab alio audiri possit, quia sufficit formare verba inter labia, & dentes. Sed est priuilegium magnum, quod sola mente concipiatur.

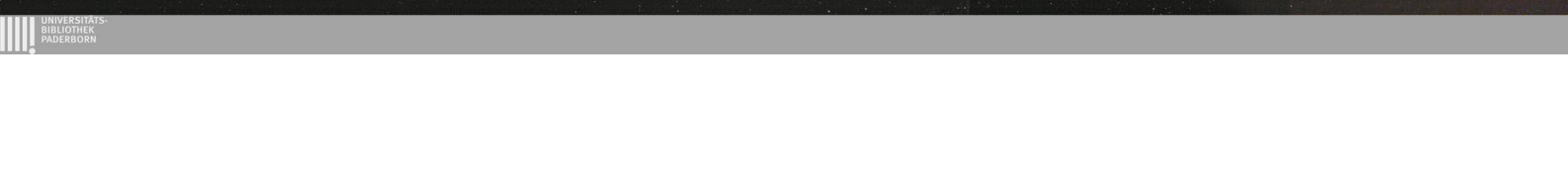
2. Sed hoc priuilegium non valere post Oraculum reuocationes factas à Gregorio XV. Romano Pontifice, & S. D. N. Urbano VIII. anno 1631. 20. Decembris, quibus reuocantur omnia, & singula priuilegia, facultates, licentiae, & gratiae, quaecunque viuae vocis oraculo concessa. Assumit Lezana *tom. 1. c. 12. num. 13.* & omnino reiciendum esse, quod quod concedi existimet Ioan. de Cruce *lib. 2. de stat. religiof. cap. 8. dub. 2.* posse mentaliter recitare Officium, & sancta Missa, inquit Scortia *theorem. 322.* quia, teste Rodriq. & Leo X. solum concessit, vt summissè dicerent; alias posset consecrari mentaliter. His addo Cyprianum Capucinum *lect. 1. in c. 3. regula,* qui mentali recitatione non satisfieri tenet, eo quod Ecclesia non possit praecipere actus internos.

3. Sed hic aequiuocat de precepto, & indulto; & quod indirectè possit praecipere actus internos, vt dum ait in *cap. dolentes, de celebr. Miss. deuote, & attentè,* & alibi certum est.

4. Verum contrarium dicendum est, & contra Lezanam assero doctrinam Peirini ab ipso Lezana adductam *tom. 1. cap. 3. n. 21.* is enim *tom. 2. priuileg. Minorum in consil. 8. Pauli V.* ait non esse reuocata Oracula, quae continent meras declarationes, & explicationes eorum, quae prius concessa erant, vel in iure communi continentur, aut in constitutionibus Pontificiis, quia istae non sunt gratiae, sed gratiarum declarationes, sed priuilegium recitandi mentaliter est declaratio iuris communis, *cap. dolentes, de celebr. Miss.* vt probabiliter defendi posse, ait Nauarr. *citatus, de orat. cap. 19. num. 84. §. sextum est eiusdem Papae,* defendi posset, etiam in hoc sensu non continere priuilegium, eo quod posset teneri, etiam iure communi licere mentaliter tantum dicere, quae secretò dici iubentur; quia verba videntur requiri principaliter, quo alij audiant; quam explicationem à verbis concessio accepisse videtur, reddens enim rationem Pontifex, ait: Cum prolatio verbalis sit praecipue, vt ab alijs intelligatur. Quid enim necesse est, vt se audiat, qui solus recitat; Ergo talis concessio non est ablata. Adduco etiam ipsum Lezanam contra seipsum & loco citato eundem Peirinum in *consil. 3. Gregor. XV.* quae suum effectum sunt sortita ante praedictam declarationem, vt etiam declarauit Sacra Congregatio *regul. 2. Aprilis 1625.* Nec etiam per Vibanum, qui nihil de hac re meminit, vnde infert Lezana. Licet contrarium probabiliter dici possit, cum id non exprimitur in constitutione S. D. N. Urbani. Si enim sanctitas sua vellet in hoc coartare constitutionem Gregorij debebat illud declarare, sicque videt aliquos sentire. Esse autem hoc Oraculum in praxi mandatum, constat ex multis experientijs. Nec iuvat adducere successuum tractatum pro futuro tempore; quia nos habemus Oraculum viuae vocis celebrandi Officium quolibet die Sabbathi, non impedito, de immaculata Conceptione

Sop. congero in hac Ref. infra in Resol. post seqq. §. 1. in principio & §. Et quidem; & §. vlt. & supra cum Caramuele in Refol. 45 §. vlt. cursum inter medij & finem, vers. sed satis sit.

ANNA
BIBLIOTHECA
S. III. IV. V
S. III

B. M. Virginis, & tamen post Urbanam constitutionem, nulla noua concessione facta, publice, & vbiq; illud celebramus, & imprimuntur Breuiaria cum hoc Oraculo. Quod signum est, vigere, eo quod iam vsu mandatum, & iam summo, ac sacrosissimo Pontifici notum sit, per supplicationem eidem à Religione datam, ad excutiendum hoc scrupulum; cui tamen petitioni responsum se dixit per quamdam Congregationem super Oraculorum materiam institutam, vel instituendam; quod tamen hucusque factum non extitit. Quod si quis vrgeat, eadem ratione subsistere omnia alia oracula, quæ aliquando suum habuerunt effectum, ac propterea inutilem esse Apostolicam constitutionem.

7. Respondeo primò, valere in iis, quæ suum non sunt sortita effectum, vt dicit Gregorius. Secundo cum S. D. N. in sua Bulla, alias felic. record. dicat, hæpe oracula minus Canonica interpretatione extēdi, & perperam in disciplina Ecclesiasticæ detrimentum executioni demandari, & cum non subsint istæ causæ in citato Oraculo, non videatur esse reuocatum. Tertio suum sortiri effectum, cum contingat etiam in successibus, vt est in præscriptionibus, & vsucapionibus, sufficit vt aliquando executioni mandatum sit.

6. Quoad Scortiam autem, malè refert verba concessionis, & Roderici; non enim ait, vt summissè dicat (hoc enim quoddam priuilegium est) sed satisfaciatur dicendo mentaliter; ita refert ipse Rodericus citatus, & quod non comprehendat verba consecrationis, patet ex Concilio Florentino, & Tridentino decretentibus Sacramenta non confici nisi per verba. Quare non est cauillanda concessio quæ (quoad Missam) intelligi debet de aliis secretis.

7. Nec tantum pro scrupulosis concessum fuit, vt putat Lezana ex Rodrig. quia tale non dicit Rodriguez, & Nauarrus loco citato, reprehendit collectorem priuilegiorum, quod in margine apposuerit pro scrupulosis, cum in textu id non repertur.

8. Verum dicit aliquis mentaliter posse dici, quæ secretò dicenda forent: non autem totum officium.

9. Respondeo, vt rumque conceditur, de secretò dicendis, cum iuncti recitant, ne se mutuo impediant: de toto officio, cum soli, ait enim Pontifex, Eodem modo possit facere (id est, mentaliter dicendo,) qui solus dicit officium per se cum prolatio verbalis, &c. Vox enim officium, indefinite prolatur, de toto accipi debet, & suadet ratio, quia non est necesse audiri, qui solus loquitur. Hucusque Santorius, cuius opinio, an probabiliter in praxi admittenda sit iudicent alij.

RESOL. LV.

An Regulares satisfaciatur præcepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantum mentaliter dicant?
Et an hoc idem dicendum sit de partibus Missæ cantata, quas Sacerdos, submissa voce, legere per Rubricas debet? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Resol. 1.

Sup. contēto in hac Resol. in præterita, & in aliis eius annot.

§. 1. Affirmatiuam sententiam nouissimè docet noster Siculus, doctus quidem, & Auctor ex Societate Iesv, Pater Thomas Tamburinus Opus. de Sacrosæ Missæ, lib. 2. cap. 9. §. 3. per totum, ex quodam Priuilegio Leonis X. quia vult dictum Priuilegium esse pro omnibus, etiam non scrupulosis: etiam de toto Officio, quod priuatim recitari solet; etiam de ipsis partibus Missæ cantata quas Sacerdos submissa voce, legere per Rubricas debet. Patent hæc ex verbis iam allatis Priuilegij;

quidquid alij contradicant. Nec obstat illud: Quæ in Ordinario iubentur dici secretò quasi non omnia secreta Missæ, & totum Officium. Non obstat inquam, quia, quæso, quid aliud est illud in Missa, quod iubetur secretò dici in Ordinario, hoc est in Rubricis ordinariis; nisi secreta ipsius Missæ omnia? De officio autem, licet fatear aliqua iuberi secretò dici, non omnia; tamen ex verbis illis vniversalibus. Qui dicit Officium per se solum, cum prolatio verbalis sit præcipue vt ab aliis intelligatur; & ex toto contextu Priuilegij, sineque cur fuerit impetratum, satis clarè colligitur, sermone esse de toto Officio. Ita Tamburinus, qui nullum Auctorem in fauorem suæ sententiæ adducit, & tamen poterat, cum ante ipsum illam docuerit Ioan. de la Cruz de Stat. Relig. lib. 2. cap. 8. concl. 1. Santorius in Comment. Mor. ad Statuta. D. Franc. cap. 3. Statut. 2. dub. 3. quibus ego addendum puto Perlicum de Hor. Canonice. cap. 2. dub. 4. num. 2.

2. Sed licet Ego olim circa hanc sententiã meum proferre iudicium noluerim, nunc absolutè asserto, illam profus non esse admittendam. Primò, quia dictum Priuilegium fuit concessum vine vocis oraculo; ergo modò est sublatum per Constitutiones Gregorij XV. & Urbani VIII. Et ita indiuidualiter, loquentes de hoc Priuilegio Leonis X. à Tamburino adducto, obseruant, & docent Pater Baldeus in Theol. mor. tom. 3. lib. 3. disp. 3. §. num. 16. Lezana in Summa tom. 1. cap. 12. num. 13. & Pellizzarius mox citandus.

3. Secundo dato, quod dictum Priuilegium non fuerit sublatum; tamen non est recedendum à nostra sententiã, quam firmiter tuetur Pater Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. num. 71. non solum, ait ille, quod Indultum Leonis fuit vine vocis Oraculo concessum, vt in specie notauit idem Calarub. sed etiam ex eo, quod verba illa, & quod eodem modo possit facere, qui solus dicit Officium per se: quibus nituntur allegati Doctores, non probant intentum: cum referantur non ad recitationem eorum, quæ in Ordinario, iubentur dici secretò sub silentio de his enim solum actum fuerat in priori parte indulti; & super his tantum cadebat, concessio communis Fratibus Minoribus, non autem super toto Officio. Cæterum, vt studioso Lectori tanto manifestius appareat germana intelligentia illorum verborum; Cum prolatio verbalis sit præcipue, vt ab aliis intelligatur: triplex prolatio verbalis distingui potest. Prima est eorum, quæ iubentur dici secretò sub silentio. Secunda est illorum, quæ iubentur recitari elatiori voce. Tertia est vtriusque materiæ prædictæ, id est totius omnino Officij. Non loquuntur ergo præfata verba de prima prolatione; cum apertè sit falsum, prolationem verbalem secretam sub silentio præcipue fieri, vt ab aliis intelligatur, siquidem silentium recitantium non est medium congruum ad faciendum auditum in aliis: non de tertia, cum hæc adæquatè sumpta inuoluat primam secretam sub silentio; adeoque ratione huius sit medium congruum ad faciendum auditum in aliis: sed de secunda prolatione tantum cum tacita exclusionem primæ; sicque sensus est; possit etiam Frater, qui solus recitat per se, dicere mentaliter ea, quæ secretò iubentur dici sub silentio. Et certè, quod talis interpretatio sit rationalis, inde suadet, quod sic ius commune minus læditur, quam si dicamus per præfatum indultum concedi, vt mentaliter recitentur etiam ea, quæ alij dicenda sunt alicui voci; cum derogatio iuris communis interpretari semper debeat strictè. Hucusque Pellizzarius.

4. Sed non deferam hic apponere verba Hieronymi Garciz in Summa Theol. mor. tract. 2. diffusul. 6. dub. 2.